

Nieuwsbrief Beziel Verband Utrecht 2 juni 2014

“We voelen ons beroofd en gedeporteerd”

Aldus de verzuchting van een van de deelnemers aan een bijeenkomst over een opgelegde kerksluiting in het Oosten van het aartsbisdom Utrecht. Zware woorden, maar wel begrijpelijk door heftige emoties van boosheid, verontwaardiging en ongeloof als mensen beginnen te beseffen dat, ondanks hun bezwaren en creatieve oplossingen die ze hebben ingebracht, hun kerk toch gesloten gaat worden en vieringen in hun eigen gemeenschap verboden worden. En dat alles met als argumenten: financiële tekorten en te weinig pastores.

“U zult inmiddels begrijpen dat wij het absoluut niet eens zijn met uw argumenten. We lezen niets over de mogelijkheden die wij hebben om zelf pastores in te schakelen en te betalen. En dan het argument dat u onze kerkbijdragen nodig heeft om financiële gaten elders in de fusieparochie op te vullen. Begrijpen wij het goed, dat u ons onder dwang onze kerk ontnemt, onze vieringen verbiedt, onze hechte geloofsgemeenschap opheft en het geld dat wij met dubbeltjes en kwartjes hebben gespaard en de verkoopopbrengst van onze kerk gaat gebruiken voor het dempen van bodemloze financiële putten elders in de fusieparochie. Uit een peiling onder onze parochianen blijkt dat uw maatregelen tot gevolg zullen hebben dat de overgrote meerderheid niet naar een kerk elders gaat en stopt met het betalen van hun kerkbijdragen.”

(Citaat uit de brief van de geloofsgemeenschap in Elburg aan hun pastoor d.d. 25 mei 2014.

[Klik hier voor de gehele tekst van de brief](#))

Hoe kijkt Mgr. Eijk hier tegen aan?

Mgr. Eijk heeft al enkele keren geschreven dat hij weliswaar veel begrip heeft voor de gevoelens die gepaard gaan met kerksluiting, maar dat het nu eenmaal niet anders kan. *“De komende tien jaar zullen honderden kerken hun deuren moeten sluiten.”* Het doet kardinaal Wim Eijk *„heel, heel veel pijn”* om van een kerkgebouw afscheid te moeten nemen. Maar de aartsbisschop van Utrecht moet verder. *„Het is geen hobby van me om kerken te sluiten, het is bittere noodzaak. Er zijn teveel kerken en een afnemend aantal gelovigen. Het kan gewoon niet anders.”*

Wat Mgr. Eijk echter over het hoofd ziet is dat de heftige emoties niet zozeer opgeroepen worden door noodzakelijke kerksluitingen. Iedereen begrijpt dat als een kerk steeds leger wordt en er onvoldoende geld is, dat die kerk uiteindelijk gesloten moet worden. Dat is verdrietig, maar het kan niet anders. De heftige gevoelens ontstaan als onder dwang hun gemeenschap wordt opgeheven.

Een kerk sluiten en tegelijkertijd verbieden om in die geloofsgemeenschap nog langer

vieringen te houden of sacramenten te bedienen werkt verwoestend op de kwetsbare geloofsgemeenschap die rondom die kerk bestaat, en snijdt praktisch alle mogelijkheden tot vitalisering van de kerk in die wijk of buurt, dichtbij en nabij, door. De kunstmatig gevormde centrale gemeenschap rond het eucharistisch centrum is geen levensvatbaar alternatief.

Dit geldt helemaal voor dorpen en kleinere gemeenten. Een dorpskerk hoort bij een dorp. Voor de kerkelijke dorpsgemeente is een voorwaarde om te kunnen overleven dat zij in het eigen dorp blijft. Zo dreigt de belangrijke band tussen de centrale kerk en het eigen dorp te worden doorgesneden. De kerk wordt van deel van de dorpsamenleving tot een regionale instelling die voor vele dorpingen ver van hun bed is komen te staan.

Herzien beleid Mgr. Eijk

Dit beleid van grootschalige fusies en massale kerksluitingen van Mgr. Eijk wekt groeiende weerstanden op. Als Bezielde Verband Utrecht hebben wij eind vorig jaar al aangekondigd lokale geloofsgemeenschappen kerkjuridisch te gaan begeleiden om in beroep te gaan tegen gedwongen kerksluitingen. Wij verwachten dat er aldus tientallen beroepsprocedures tegen de sluitingsdecreten van Mgr. Eijk zullen komen.

Alles lijkt er op te wijzen dat Mgr. Eijk sindsdien zijn beleid gewijzigd heeft om dit te voorkomen. Uit de vele e-mail- en telefooncontacten maar vooral ook uit gesprekken en bijeenkomsten ter plaatse, met name in het oosten van het aartsbisdom, lijkt het er op dat hij bezig is met het uittesten van dit beleid. Kort samengevat komt dat er op neer om een (voor beroep bij het Vaticaan vatbaar) decreet tot onttrekking aan de eredienst zo lang mogelijk uit te stellen (tot het moment van feitelijke verkoop). In de tussentijd wordt door de pastoor het gebruik van de betreffende kerk ontmoedigd of zelfs verboden, zodat de gemeenschap al op korte termijn naar het EC wordt gedirigeerd en er geen geloofsgemeenschap meer is om een bezwaar/beroepsprocedure aan te spannen als de bisschop uiteindelijk zijn decreet uitvaardigt.

Maar we helpen geloofsgemeenschappen tegen dit beleid in protest te komen. Een citaat uit brief van 14 april 2014 van geloofsgemeenschap Loenen/Eerbeek aan hun pastoor en het PB ([Klik hier voor de volledige brief](#)):

“Het permanent sluiten van een kerk, zelfs zonder dat overdracht of overgang naar profaan gebruik wordt overwogen, is juridisch hetzelfde als het onttrekken aan de eredienst. Uw handelen is in strijd met het Canoniek Recht, dat strakke regels stelt teneinde een geloofsgemeenschap te beschermen tegen het onrechtmatig sluiten van hun kerk. Kerkgebouwen mogen alleen in het uiterste geval (= “zwaarwichtige reden”) aan de eredienst worden onttrokken.”

“Onze kerkjuridische adviseurs zijn van mening dat het sluiten van een kerk door een pastoor of een parochiebestuur voordat er sprake is van een bisschoppelijk decreet, evenzogoed aangevochten kan worden als een bisschoppelijk decreet daartoe. Een dergelijk besluit en de gevolgde procedure zijn in elk geval in strijd met de geest van het canonieke recht in deze. Wij zullen dan ook niet aarzelen om zo nodig een procedure te starten om deze niet legitieme

kerksluiting aan te vechten.”

En uit een andere brief:

“Wij vatten het geheel nog een keer samen.

-Wij vormen een vitale en hechte geloofsgemeenschap waaraan veel parochianen al decennialang verbonden zijn.

-Onze geloofsgemeenschap is financieel draagkrachtig in die zin dat wij als parochianen in staat en bereid zijn de financiële middelen op te brengen om onze exploitatie, inclusief het onderhoud van onze kerk, sluitend te maken. Bovendien blijkt uit een onlangs door ons gehouden enquête binnen onze geloofsgemeenschap dat het merendeel van onze parochianen bereid is de financiële bijdrage te verhogen zolang wij kunnen garanderen dat het binnen onze eigen locatie blijft.

-Onze kerk verkeert in goede staat van onderhoud, mede door de inspanningen van de parochianen zelf.

-Wij zijn bereid en in staat om onze vieringen zowel financieel als pastoraal zelfstandig in te vullen.

Wij hebben daarom besloten dat we gewoon doorgaan met onze vieringen in onze eigen, nog steeds gewijde kerk en dat we ons daarbij geen onbeargumenteerde beperkingen laten opleggen. Wij blijven vieren zoals we dat al decennia doen. In verbondenheid met de RK wereldkerk en traditie. En dat allemaal zolang onze kerk niet door een definitief bisschoppelijk decreet tot onttrekking aan de eredienst wordt getroffen.”

(Citaat uit brief van 19 mei 2014 van geloofsgemeenschap Klarenbeek aan hun pastoor. [Klik hier voor de hele brief](#))

De brieven aan de pastoors en parochiebesturen worden afgesloten met:

“Bij doorzetten van uw plannen zullen wij die zeker aanvechten, zowel kerkjuridisch, pastoraal als publicitair. Wij zullen in dat geval ook onze zaak direct voorleggen aan belangrijke instanties in het Vaticaan en direct aan de paus, en we zullen de publiciteit zoeken om van zoveel mogelijk andere instanties en geloofsgemeenschappen steun te verkrijgen.”

Wat doen wij?

We zijn als Bezield Verband Utrecht erg druk met het begeleiden van geloofsgemeenschappen die op het punt staan opgeheven te worden, ondanks dat ze vitaal zijn met veel vrijwilligers, en die tot de fusie geen financiële problemen kenden. Bij die geloofsgemeenschappen begint het nu echt te spannen en wellicht zal ongehoorzaamheid nog de enige optie blijken te zijn om het onheil af te wenden. Maar we gaan door en er is in de geloofsgemeenschappen veel verontwaardiging en vechtlust.

Wat kunt u van ons verwachten?

- e-mailoverleg voor alle vragen in dit verband: voorzitter@bezielverbandutrecht.nl
- adviseren, begeleiden (o.a. helpen brieven schrijven)

- voorlichting, bespreking en discussie binnen uw gemeenschap

“Wij gaan door”

Onder die titel organiseren wij op **zaterdag 6 september 2014** als Beziëld Verband Utrecht en Professorenmanifest een bijeenkomst, waarschijnlijk wederom in de Bergkerk in Amersfoort. Op die bijeenkomst willen we met elkaar ervaringen uitwisselen, elkaar bemoedigen en raadgevingen en adviezen verstrekken.

Noteer die datum vast in uw agenda!

Utrecht, 31 mei 2014

Namens Beziëld Verband Utrecht

Ad de Groot

Gerard Zuidberg